

Peatoimetaja veerg. Poliitikast väsinud

Helle Ruusing (RiTo 11), peatoimetaja, Riigikogu Kantselei infotalituse infonõunik

Leian end viimasel ajal üha sagedamini Eesti poliitikas toimuvat võrdlemas teatrietendusega, kus enam kui pool publikust on huvi puudusel saalist lahkunud ning näitlejad jätkavad mängimist üksnes parema tüki puudumise tõttu või vanast harjumusest. Tükk ise ei paelu enam ei vaatajaid ega näitlejaid. Teoreetiliselt peaks etendus täies hoos olema, täis intrigeerivaid sündmusi, säravaid rolle ja etteaimamatuid lõppe. Sest kohe-kohe on oodata uue partei sündi, mis varem või hiljem toob kaasa nihkeid kogu parteimaastikul, sügisel valitakse Eestile uus riigipea ja üheksa kuu pärast valib rahvas uue parlamendi.

Presidendivalimise kampaania justkui käib ja ei käi. Otsitakse parteidele sobivat ühist kandidaati. Hulk oma elualal väarikaid inimesi on lasknud end nn kandidaadiks üles seada. Ja siin näib nende roll lõppevat. Me ei tea, mida nad mõtlevad Eesti elust, millised on nende tulevikuvisionid, mida nad armastavad või vihkavad. Neil endil puudub tahe oma sobivust presidendiks tõestada. Nad ootavad, kes neist võiks parteidele sobida. Jõudu kulutavast tingel-tangelist meedia vahendusel ja isiklikest kampaaniatest on sel korral loobunud. Ja ehkki lõpuks otsustavad 101 või 347 valitut, võiks rahvas mõni kuu enne valimisi siiski saada võimaluse tundma õppida seda meest või naist, kellest president saab.

Üheksa kuu pärast – parlamendivalimistel – ei saa juba kindlasti läbi rahvata. Kõigepealt vajavad erakonnad tarku, haritud ja tegusaid kaaskodanikke, kes oleksid nõus parlamenti kandideerima ja veel olulisem, valituna siin ka töötama. Aastatega on järjest enam juurdunud halb tava rahvalt saadud mandaadist loobuda. Viimasel kolmel ja poolel aastal on Riigikogus 69 korral mõni liige vahetunud, ligikaudu 25 on mandaadist loobunud, kümnekond on leidnud teise ametikoha, kes Euroopa Parlamendis, kes Eesti Pangas, kes Riigikohtus, kes on läinud maavanemaks. Suur osa vahetustest tuleneb muidugi ka sellest, et valitsuste eluiga jääb kahe aasta piiresse ning koalitsiooni lagunedes ministrite volitused Riigikogu liikmena taastuvad. Oleks aeg järele mõelda, miks parlamendi liikmeks olemine ei ole ülearu populaarne. Ma usun, et asi ei ole rahas ega sotsiaalsetes garantiides. See on teema, millega avalikkuse ette pole mõtet minna, kohe saab vastu näppe. Riigikogu liikme palganumber on avalikkuse jaoks alati teenimatult suur. Samas on selge, et parlamendis töötamine ei ole kergete killast, edu saavutamiseks on siin ainus viis leida ühishuvi, suruda oma mina kõrvale ja tegutseda koos. Milline on parlamendi roll olukorras, kus enamik seadusi on vastu võetud ja parlament peaks järjest enam täitma talle põhiseadusega pandud teisi funktsioone? Parlament ei saa olla koht, kus vormistatakse valitsuses otsustatut. Rahvaesindus vajab tegusaid inimesi, kes parlamendi liikme staatuse väärilise sisuga täidavad.

Nagu öeldud, parlamendi valimistel rahvata ei saa, ja rahvas tahab lahendusi. Üks teema, mida usutavasti valimiste vankri ette rakendatakse, on iga liiki peretoetused. Kes pakub üle, kui suur summa lapse sünni puhul maksta, kellel on paremad (parema nimega) toetused. Ükski toetus kahju ei tee. Teisest küljest on toetuste ja sündide arvu vahel seose nägemine ebateadus. On üsna kummastav jälgida poliitilist debatti: kes leiutas parema peretoetuse või kes teab tõhusamat vahendit rongaisade püüdmiseks. Ajal, mil noori ja edukaid naisi kutsutakse üles sünnitama, vaevleb ühiskond ikka veel *Kinder, Küche, Kirche* mõttelaadi

käes. Ilmekas näide sellest on haridusministri avalik hurjutamine, et ta otsustas oma karjääri ministrina jätkata ja mis veel harjumatum – ilmus koos mõnenädalase lapsega avalikkuse ette. Palju olulisem kui sünnitama õhutamise on sellise keskkonna loomine, kus juba sündinud lastel oleksid võrdsed võimalused kasvada tublideks inimesteks, ühiskonnale täisväärtuslikeks kodanikeks. Need on kompleksed haridus- ja sotsiaalpoliitilised otsused, mitte võitlus üksikute toetuste ületrumpamises. Lapsed, muide, on sündinud sõdade ja katku ajal ning sünnivad ka edaspidi. Rahvastikuteadlane Ene-Margit Tiit arvab käesoleva numbriga essee: "Ajalehti lugedes tekib mõnikord küsimus: kust tuleb autorite masohhism, soov näidata kõike Eestiga seotut ja Eestis toimuvat võimalikult mustades värvides? Sama võib väita ka rahvastikuproгноoside kohta. Prognooside tagamaid ja arvutamise metoodikat teades tuleks öelda, et eri ajal tehtud rahvastikuproгноoside näidud, mida äsja ajakirjanduses valgustati, sisendavad optimismi, mitte masendust. Teatavasti hinnatakse suremus- ja sündimusnäitajaid, kasutades selleks viimaste aastate andmeid, ning nende põhjal arvutatakse rahvastikuproгноose perioodiliselt ümber. Prognooside erinevused ei tulene mitte andmete ebatäpsusest, vaid näitajate muutumisest aja jooksul. Ja see, et Eesti rahvastikuproгноosid on muutunud järjest positiivsemaks (viimane Eurostati ennustus lubas, et 2050. aastal on Eesti rahvaarv 1,1 miljonit), on hea sõnum." Jääb üle temaga nõustuda.

Sellest numbrist leiab lugeja veel arutelu energiapoliitika teemal, milles meie otsustel tulevikku vaadates on järjest määravam tähendus. Käsitletakse sisejulgeoleku ja avaliku sektori probleeme, tutvustatakse arvamusuuringuid selle kohta, kuidas ühiskond näeb võimu ja võim ühiskonda.

Veel kord kujundlikkust kasutades: publik tuleb saali tagasi meelitada, neid teemasid, mis teda haaraksid, on küll ja küll. Siis läheb ehk ka lava peal olijail huvitavamaks.